

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział XII Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Łosik

Protokolant: p.o stażysty Anita Grześkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2017 r. w Poznaniu na rozprawie

sprawy z powództwa **T. S., M. P., J. S. (1)**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w P.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...) S.A. na rzecz:

a) powoda T. S. kwotę 48.784,04 zł (czterdzieści osiem tysięcy siedemset osiemdziesiąt cztery złote i cztery grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

b) powoda M. P. kwotę 13.191,98 zł (trzynaście tysięcy sto dziewięćdziesiąt jeden złotych i dziewięćdziesiąt osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

c) powoda J. S. (1) kwotę 13.191,98 zł (trzynaście tysięcy sto dziewięćdziesiąt jeden złotych i dziewięćdziesiąt osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanego (...) S.A. na rzecz powodów T. S., M. P. oraz J. S. (1) kwotę 8.923,60 zł (osiem tysięcy dziewięćset dwadzieścia trzy złote sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu w częściach równych.

4. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu tytułem nieuiszczonych wydatków na opinię biegłego, wyłożonych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa:

- od powodów kwotę 98,35 zł w częściach równych,

- od pozwanego kwotę 885 zł.

SSO Anna Łosik

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 26 września 2014 r. (data nadania w placówce operatora publicznego) powodowie T. S., M. P. i J. S. (1) wnieśli o: zasądzenie od pozwanego (...) S.A. na rzecz powoda T. S. kwoty 54.070,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatnościach liczonymi od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty; zasądzenie od pozwanego (...) S.A. na rzecz powoda M. P. kwoty 14.621,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatnościach liczonymi od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty; zasądzenie od pozwanego (...) S.A. na rzecz powoda J. S. (2) kwoty 14.621,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatnościach liczonymi od daty wniesienia

pozewu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że w 2004 r. wybudowali, jako osoby fizyczne na zasadzie współwłasności, z własnych środków, sieć wodociągową. W dniu 27 września 2004 r. doszło do protokolarnego odbioru i przekazania przedmiotowej sieci wodociągowej na rzecz (...) sp. z o.o. Wskazano, że (...) S.A. jest następcą prawnym (...) sp. z o.o. W 2012r. powodowie wystąpili do pozwanego z wnioskiem o wykup przedmiotowych urządzeń wodociągowych. W dniu 7 kwietnia 2014 r. powodowie zawarli z pozwanym umowę sprzedaży sieci wodociągowej. Z tego tytułu pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz powodów kwoty 95.741,00 zł, w tym T. S. 62.135,00 zł, M. P. kwoty 16.803,00 zł i J. S. (1) kwoty 16.803,00 zł – wskazane kwoty odpowiadają procentowej wysokości udziału we współwłasności powodów. Powodowie wskazali, że dochodzą wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z sieci wodociągowej w okresie od 27 września 2004 r. do 7 kwietnia 2014 r. w stosunku odpowiadającym wielkości ich udziałów we współwłasności sieci – przed jej sprzedażą. Powodowie wskazali, że pozwany, do dnia sprzedaży przedmiotowej sieci, był jej posiadaczem samoistnym, względnie posiadaczem zależnym, w złej wierze. Wskazali, że na mocy protokołu z dnia 27 września 2004 r. strony w żaden sposób nie wyłączyły wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy, pozwany zaś miał świadomość, iż sieć wodociągowa stanowi własność powodów – inwestorów.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zakwestionował, że jest następcą prawnym (...) sp. z o.o. Powołując się na warunki techniczne z dnia 22 marca 2004 r. pozwany wniósł o uznanie, że do momentu wykupu sieci na własność korzystał z sieci będąc jej dzierżycielem, ewentualnie posiadaczem zależnym w dobrej wierze. Ponadto wskazał, że (...) sp. z o.o. eksploatowały sieć do 30 września 2004 r. Dopiero potem eksploatacją sieci zajął się pozwany. W dalszej części strona pozwana zakwestionowała wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z sieci wskazując, że wskazana przez powodów metodologia szacowania wynagrodzenia może mieć zastosowanie przy wykupie rzeczy, a nie w niniejszej sprawie.

W piśmie nadanym w urzędzie pocztowym w dniu 12 stycznia 2015 r. powodowie wskazali, że z pisma Burmistrza Miasta K. z dnia 15 grudnia 2014 r. wynika, że pozwana spółka przejęła zadania spółki (...) sp. z o.o. w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy K..

W piśmie nadanym w urzędzie pocztowym w dniu 18 lutego 2015 r. pozwany wskazał, że na mocy protokołu z dnia 27 września 2004 r. przekazanie sieci miało charakter nieodpłatny.

W toku rozprawy w dniu 4 października 2017 r. pełnomocnik powodów oświadczył, iż cena sprzedaży sieci wodociągowej nie była ceną rynkową, ale wynegocjowaną przez strony, uwzględniającą dziesięcioletnią amortyzację i stanowiła połowę wartości kosztorysowej wybudowania wodociągu. Nadto pełnomocnik powodów wniósł o waloryzację świadczenia należnego powodom o kwotę wskazaną przez biegłego. Swoje stanowisko powodowie doprecyzowali w piśmie z dnia 11 października 2017 r. podając, że wnoszą o zasądzenie zwaloryzowanego świadczenia w kwocie łącznie 80.339,00 zł.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa także w części rozszerzonej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie T. S., M. P. oraz J. S. (1) wybudowali w 2004r., na zasadzie współwłasności, z własnych środków (nie korzystając ze środków publicznych) infrastrukturę techniczną w postaci sieci wodociągowej o średnicy 110 mm z rur PCV, długości L=472,41 m i średnicy 63 mm o długości L=74,63 m, znajdującej się na nieruchomościach położonych w S., gmina K., stanowiących działki oznaczone numerami: 199/39, 204/7, 204/19, 205/4, 205/12, 206/7 w ulicach (...).

Przedmiotowa sieć wodociągowa wybudowana została przez powodów na podstawie stosownych zezwoleń, projektów i uzgodnień.

Dowód: dokumentacja powiatu (...) dot. sieci zlokalizowanej na działkach (...) nr AB-IV- (...), z przesłuchania powoda M. P. (k. 144), z przesłuchania powoda T. S. (k. 145), z przesłuchania powoda J. S. (1) (k. 146).

Udziały powodów we współwłasności opisanej wyżej sieci wodociągowej przedstawiały się następująco: M. P. – 17,55%, J. S. (1) – 17,55%, T. S. – 64,90%.

Bezsporne.

Uchwałą nr XXVI/307/2004 z dnia 18 maja 2004 r. Rada Miejska w K. wyraziła wolę zawarcia porozumienia w sprawie powierzenia Miastu P. zadania publicznego polegającego na prowadzeniu spraw wodociągowych i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych Gminy K..

Na mocy porozumienia komunalnego z dnia 30 czerwca 2014 r. Gmina K. powierzyła Miastu P. wykonywanie ww. zadań publicznych.

W dniu 22 marca 2004 r. zostały sporządzone warunki techniczne nr (...) dotyczące ww. sieci wodociągowej. W punkcie 11 ww. warunków technicznych wskazano, że sieć wodociągową można oddać nieodpłatnie na majątek Gminy K., a w eksploatację spółce (...) sp. z o.o. lub odpłatnie pod warunkiem spisania stosownej umowy przed rozpoczęciem zadania. Do czasu przekazania sieci do majątku Gminy K. pozostaje ona własnością inwestora. Wszelkie naprawy związane z eksploatacją obciążają inwestora.

W dniu 27 września 2014 r. doszło do protokolarnego odbioru i przekazania przedmiotowej sieci wodociągowej na rzecz (...) sp. z o.o. Ze strony inwestora do odbioru przystąpił M. P., który reprezentował pozostałych inwestorów – T. S. i J. S. (1). W punkcie 9 protokołu odbioru z dnia 27 września 2004 r. strony zgodnie postanowiły, że do czasu uzgodnienia z Gminą K. terminów i warunków przejęcia wybudowanej sieci wodociągowej pozostaje ona własnością inwestora (powodów) z pełnymi kosztami eksploatacyjnymi, co oznaczało, że to powodowie byli zobowiązani do ponoszenia kosztów ewentualnych usterek i awarii. Nadto sieć wodociągowa objęta była 5 letnim okresem gwarancji.

Spółka (...) sp. z o.o. zakończyła działalność wodociągową na terenie Gminy K., w tym w miejscowości S., z dniem 30 września 2004 r.

Dowód: protokół z dnia 27 września 2004 r. (k. 24, 96), warunki techniczne z dnia 22 marca 2004 r. (k. 56-57, 97-98), pismo urzędu Miejskiego w K. z dnia 8 września 2014 r. wraz z wiadomością e-mail (k. 58-59), uchwałą nr XXVI/307/2004 z dnia 18 maja 2004 r. Rady Miejskiej w K. wraz z załącznikiem (k. 114-116), porozumienie komunalne z dnia 30 czerwca 2004 r. (k. 117), z przesłuchania powoda M. P. (k. 144), z przesłuchania powoda T. S. (k. 145), z przesłuchania powoda J. S. (1) (k. 146), z zeznań świadka I. N. (k. 144).

Z dniem 1 października 2014 r. pozwany (...) S.A. przyjął od Gminy K. eksploatację sieci wodociągowej będącej własnością powodów w części gminy K., w tym w miejscowości S., w tym w całości zadania Gminy K. w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę w miejscowości S. i wykonywał je we własnym imieniu i na własną rzecz. Pozwany nie przyjął części przedsiębiorstwa spółki (...) sp. z o.o. tylko część jej zadań, w tym eksploatację sieci wodociągowych w miejscowości S..

Od dnia przejęcia przez pozwanego od Gminy K. eksploatacji sieci wodociągowej wybudowanej przez powodów pozwany we własnym imieniu zawierał umowy z odbiorcami sieci i pobierał z tego tytułu opłaty na swoją rzecz.

Pozwany (...) S.A. był informowany o tym, że sieci wybudowane przez powodów są własnością prywatną, a wynikało to z inwentaryzacji sieci wodociągowych, a konkretnie z oznaczeń na mapach.

Ponadto w okresie od dnia 1 października 2004 r. do dnia 7 kwietnia 2014 r. pozwany zwracał się do powodów, jako właścicieli sieci, o wyrażenie zgody na przyłączenie sieci do kolejnych odbiorców.

Część sieci wodociągowych Gmina K. wniosła aportem do pozwanej spółki, nie dotyczyło to jednakże sieci wybudowanej przez powodów.

Dowód: pismo Burmistrza Gminy K. z dnia 15 grudnia 2014 r. (k. 83-84), pismo spółki (...) sp. z o.o. (k. 85), odpis z KRS pozwanego (k. 53-55), umowa o dostarczanie wody (k. 60-61), z przesłuchania powoda M. P. (k. 144), z przesłuchania powoda T. S. (k. 145), z przesłuchania powoda J. S. (1) (k. 146), z zeznań świadka I. N. (k. 144).

Spółka (...) sp. z o.o. ani pozwany (...) S.A., do zawarcia umowy sprzedaży z dnia 7 kwietnia 2014 r. nie zawierali z powodami jakiegokolwiek umowy dotyczącej zasad korzystania i wynagrodzenia z korzystanie z sieci wodociągowej. Powodowie nie zrzekli się odpłatności za umożliwienie Spółce (...) sp. z o.o. ani pozwanemu (...) S.A. korzystania z wybudowanej przez nich sieci wodociągowej.

Dowód: zeznania powoda M. P. (k. 144), zeznania powoda T. S. (k. 145), zeznania powoda J. S. (1) (k. 146).

W dniu 19 marca 2012 r. powodowie wystąpili do pozwanego (...) S.A. z wnioskiem o wykup przedmiotowych urządzeń wodociągowych.

Dowód: umowa o wykup urządzeń wodociągowych (k. 18-19).

W dniu 7 kwietnia 2014 r. powodowie T. S., M. P., J. S. (1) zawarli z pozwanym (...) S.A. umowę sprzedaży, której przedmiot stanowiła ww. infrastruktura techniczna tj. sieć wodociągowa znajdująca się na nieruchomościach położonych w S., gmina K., stanowiących działki oznaczone numerami: 199/39, 204/7, 204/19, 205/4, 205/12, 205/15, 206/17 w ulicach (...). W § 1 pkt 2 ww. umowy powodowie, jako sprzedający, oświadczyli, że przedmiot umowy został wybudowany w 2004 r. zgodnie z wydanymi decyzjami, pozwoleniami i normami technicznymi.

Pozwany (...) S.A. zobowiązał się w § 2 pkt 1 ww. umowy z dnia 7 kwietnia 2014 r. do zapłaty na rzecz powodów kwoty 95.741,00 zł, w tym T. S. kwoty 62.135,00 zł, M. P. kwoty 16.803,00 zł oraz J. S. (1) kwoty 16.803,00 zł – w procentowej wysokości udziału we współwłasności powodów w przedmiotowej sieci wodociągowej. W świetle § 3 w ww. umowy własność przedmiotu umowy przeszła do pozwanego jako kupującego z chwilą zawarcia powyższej umowy. Z kolei w § 4 ww. umowy strony zgodnie oświadczyły, że ostateczny odbiór i przekazanie do użytkowania przedmiotu umowy zostało dokonane w dniu 27 września 2004 r. Długości sieci wodociągowej zostały podane po analizie systemu GIS.

We wskazanej umowie nie zawarto zastrzeżenia o rezygnacji sprzedających z wszelkich roszczeń z tytułu bezumownego korzystania z sieci wodociągowej.

Wskazaną cenę powodowie ustalili z pozwanym na podstawie negocjacji. Przed przystąpieniem do negocjacji powodowie zlecili kosztorysantowi sporządzenie kosztorysu – wartości kosztorysowej robót, którą określono na 191.482,15 zł.

T. S. w dniu 25 lipca 2013 r. zawarł ze spółką (...) S.A. umowę sprzedaży innej sieci wodociągowej, w której zrzekł się wynagrodzenia z tytułu wszelkich roszczeń z tytułu bezpodstawnego korzystania z przedmiotu umowy od dnia 27 września 2004 r. do dnia zawarcia tejże umowy (§ 5 umowy).

Dowód: umowa sprzedaży z dnia 7 kwietnia 2014 r. wraz z załącznikiem (k. 20-23), umowa sprzedaży z dnia 25 lipca 2013 r. (k. 150-151), kosztorys (k. 27-37), z przesłuchania powoda M. P. (k. 144), z przesłuchania powoda T. S. (k. 145), z przesłuchania powoda J. S. (1) (k. 146).

Pismem z dnia 2 lipca 2014 r. powodowie wezwali pozwanego do zapłaty na rzecz powodów kwoty w łącznej wysokości 83.313,88 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie w okresie od 27 września 2004 r. do 7 kwietnia 2014 r. z sieci wodociągowej znajdującej się na nieruchomościach położonych w S., gmina K., stanowiących działki oznaczone

numerami: 199/39, 204/7, 204/19, 205/4, 205/12, 205/15, 206/17 w ulicach (...), wybudowanej w całości wyłącznie ze środków finansowych powodów, w terminie 14 dni od daty doręczenia tego pisma pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

Dowód: wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania (k. 38-40).

Wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego w okresie od 27 września 2004 r. do 7 kwietnia 2014 r. z sieci wodociągowej o średnicy 110 mm z rur PCV, długości L=472,41 m i średnicy 63 mm o długości L=74,63 m, znajdującej się na nieruchomościach położonych w S., gmina K., stanowiących działki oznaczone numerami: 199/39, 204/7, 204/19, 205/4, 205/12, 206/7 w ulicach (...), mierzonego wielkością świadczenia, które powodowie mogliby uzyskać z tytułu udostępnienia pozwanemu tej sieci wynosi 75.168 zł.

Wartość tego wynagrodzenia na dzień 31 lipca 2016 r. wynosi 80.399 zł.

Dowód: pisemna opinia biegłego sądowego w dziedzinie szacowania nieruchomości i urządzeń trwale związanych z gruntem, wyceny przedsiębiorstw, maszyn i urządzeń technicznych oraz pojazdów mgr inż. M. W. z dnia 31 lipca 2016 r. wraz z uzupełniającą pisemną opinią z dnia 3 lutego 2017 r. (k. 245-250) oraz wyjaśnieniami biegłego złożonymi w toku rozprawy w dniu 4 października 2017 r. (k. 278).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powyżej powołanych dowodów, ocenionych jak następuje.

Dokumenty urzędowe stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo stwierdzone i z tego względu zasługują na wiarę (art. 244 k.p.c.).

Stan faktyczny niniejszej sprawy został ustalony w oparciu o przedłożone do sprawy dokumenty prywatne. Zgodnie z normą art. 245 k.p.c. Sąd przyjął, iż stanowią te dokumenty dowód tego, iż osoby na nich podpisane złożyły oświadczenie o treści tam zawartej i zgodnie ze swoją wolą.

Sąd uznał za wiarygodną i przydatną dla ustalenia stanu faktycznego niniejszej sprawy opinię biegłego sądowego w dziedzinie szacowania nieruchomości i urządzeń trwale związanych z gruntem, wyceny przedsiębiorstw, maszyn i urządzeń technicznych oraz pojazdów mgr inż. M. W. z dnia 31 lipca 2016 r. wraz z uzupełniającą pisemną opinią z dnia 3 lutego 2017 r. oraz wyjaśnieniami biegłego złożonymi w toku rozprawy w dniu 4 października 2017 r.

Zauważyć należy, iż opinia biegłego podlega, jak inne dowody, ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz co odróżnia ją pod tym względem, to szczególne dla tego dowodu kryteria oceny, które stanowią: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (postanowienie SN z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001, nr 4, poz. 64). Specyfika oceny tego dowodu wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana była przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia i wiedzy powszechnej. Nadaje to pierwszorzędne znaczenie, przy tej ocenie, kryterium poziomu wiedzy biegłych, którą niewątpliwie posiadają. Gdy więc Sąd zleca biegłym wydanie opinii, musi mieć na względzie to, czy dysponują oni wiadomościami specjalnymi niezbędnymi dla stwierdzenia okoliczności mających istotny wpływ dla rozstrzygnięcia sprawy. Wiadomości specjalne mogą wynikać zarówno z przygotowania teoretycznego, jak i wykonywanej w danej dziedzinie pracy i nabytych stąd umiejętności oceny występujących tam zagadnień.

Sąd w całości podzielił wnioski przedstawione przez biegłego we wskazanych opiniach i uczynił je podstawą ustaleń faktycznych w sprawie. Biegły w sposób wyczerpujący, przejrzysty i logiczny odpowiedział na pytania zawarte w tezie dowodowej. Wskazać przy tym należy, iż w uzupełniającej opinii pisemnej z dnia 7 lutego 2017 r. biegły wyjaśnił, że w opinii z dnia 31 lipca 2016 r. wystąpił błąd pisarki i rachunkowy oraz określił, że wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego w okresie od 27 września 2004 r. do 7 kwietnia 2014 r. z sieci wodociągowej o średnicy 110 mm z rur PCV, długości L=472,41 m i średnicy 63 mm o długości L=74,63 m, znajdującej się na

nieruchomościach położonych w S., gmina K., stanowiących działki oznaczone numerami: 199/39, 204/7, 204/19, 205/4, 205/12, 206/7 w ulicach (...), mierzonego wielkością świadczenia, które powodowie mogliby uzyskać z tytułu udostępnienia pozwanemu tej sieci wynosi 75.168 zł. Wartość zwaloryzowana wynagrodzenia na dzień 31 lipca 2016 r. wynosi 80.399 zł. Autor opinii wskazał, że podstawą do określenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z sieci był możliwy do uzyskania czynsz dzierżawny. W celu określenia możliwego do uzyskania czynszu dzierżawnego biegły określił wartość odtworzeniową sieci wodociągowej dla poszczególnych lat, to jest od 2004 r. do 2014 r. Z kolei, aby określić wartość odtworzeniową opiniowanej sieci w poszczególnych latach określono 10% współczynnik zużycia. W związku z powyższym do określenia wartości odtworzeniowej w poszczególnych latach, tj. 2004-2014 zastosowano w każdym roku 1 % zużycia. Następnie określono wartość rynkową sieci wodociągowej na podstawie umowy sprzedaży z dnia 7 kwietnia 2014 r. na kwotę 95.741 zł. Następnie na podstawie wartości rynkowej z umowy z 2014 i wartości odtworzeniowej z 2014 r. określono współczynnik proporcji wartości rynkowej do wartości odtworzeniowej. Współczynnik ten pozwolił wartość odtworzeniową w poszczególnych latach zamienić na wartość rynkową. Następnie obliczono stopę kapitalizacji dla poszczególnych lat (2004-2014). Na podstawie powyższej procedury został określony nominalny możliwy do uzyskania czynsz za użytkowanie sieci wodociągowej.

Odnosząc się do zarzutów pozwanego wskazać należy, że Sąd w pełni popiera zastosowaną przez biegłego metodę wyceny wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z sieci określając je na podstawie możliwego do uzyskania czynszu. Niczym nieuzasadniony jest zarzut pozwanego, iż kwota określona przez biegłego oscyluje do ceny nabycia zawartej w umowie sprzedaży z dnia 7 kwietnia 2014 r. Wskazać bowiem należy, że powodowie podali, że kwota zawarta w ww. umowie ustalona została w toku negocjacji stron, odbiegała od ceny rynkowej, a kosztorys opiewał na kwotę dwukrotnie wyższą. Wskazać należy, że tej okoliczności pozwany nie zaprzeczył, dlatego w trybie art. 230 k.p.c. okoliczność tę uznać należało za przyznaną przez stronę pozwaną. Abstrahując jednakże od powyższego wskazać należy, że nie jest niczym nadzwyczajnym, że po około 10 latach użytkowania rzeczy ilość środków pieniężnych przeznaczonych tytułem czynszu za najem/dzierżawę uiszczona przez najemcę/dzierżawcę zbliżona jest do kwoty, którą najemca/dzierżawca przeznaczyłby na zakup tej rzeczy. W dalszej kolejności wskazać należy, że biegły w swojej opinii przyjął coroczny stopień zużycia sieci, z drugiej jednakże strony przyjął możliwy do uzyskania czynsz na podstawie wartości rynkowych, co w ocenie Sądu jest jak najbardziej uzasadnione, dlatego, że gdyby powodowie wydierżawili sieć komuś innemu corocznie mogliby podwyższać cenę dzierżawy w zależności od zmieniających się warunków rynkowych. W tym miejscu jedynie sygnalizacyjnie wskazać należy, że biegły określił także zwaloryzowaną wysokość wynagrodzenia za korzystanie z sieci. Sąd jednakże określił wartość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z sieci bez jej waloryzacji, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia, albowiem pozostaje to w zakresie rozważań prawnych.

Wskazać należy, że w toku rozprawy w dniu 8 listopada 2017 r. Sąd poddał wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego. W ocenie Sądu Okręgowego biegły, zarówno w uzupełniającej opinii pisemnej, jak i w toku wyjaśnień składanych na rozprawie, wyczerpująco ustosunkował się do zarzutów strony pozwanej. Ponadto, jak już wskazywano wyżej, biegły w sposób jasny i logiczny odpowiedział na pytania zawarte w tezie dowodowej. Według Sądu Okręgowego na podstawie wskazanych wyżej opinii pisemnych oraz wyjaśnień biegłego złożonych w toku rozprawy sprawa nadawała się do rozstrzygnięcia, zaś wnioski przedstawione przez biegłego nie budziły wątpliwości Sądu. Pozwany nie przedstawił żadnych racjonalnych argumentów pozwalających twierdzić, że w sprawie zaistniały jakiegokolwiek wątpliwości podważające rzetelność sporządzonej opinii, zaś zarzuty strony pozwanej stanowiły jedynie polemikę z uargumentowanymi wnioskami biegłego. Dopuszczenie przez Sąd dowodu z opinii kolejnego biegłego spowodowałoby jedynie przewlekłość niniejszego postępowania.

Na wiarę zasługiwały zeznania świadka I. N.. Świadek wskazała w jaki sposób doszło do wybudowania sieci będącej przedmiotem niniejszego postępowania oraz w jaki sposób, kiedy oraz na czyją rzecz ją przekazano. Świadek potwierdziła także, że część zadań Gminy K., na mocy porozumienia komunalnego, przejęła pozwana spółka (...) S.A. oraz, że pozwany wykorzystywał sieć na tych samych zasadach co (...). Wskazać przy tym należy, że świadek była pewna, że pozwany (...) S.A. był informowany o tym, że sieci są własnością prywatną, a wynikało to z inwentaryzacji sieci wodociągowych, a konkretnie z oznaczeń na mapach. Ponadto świadek wskazała, iż na

przyłączenie do sieci kolejnych odbiorców niezbędna była zgoda właścicieli sieci – powodów. Świadek podała też, że od przejęcia eksploatacji sieci przez pozwanego to on zawierał umowy z odbiorcami oraz pobierał opłaty na swoją rzecz.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania M. P.. Wskazać należy, że powód przedstawił okoliczności wybudowania spornej sieci oraz jej przekazania Gminie K., co znalazło odzwierciedlenie w zgromadzonych w sprawie dokumentach. Na wiarę zasługiwały także twierdzenia powoda w tej części, w której wskazał on, że nie zawarto z powodami żadnej umowy określającej zasady wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy. Na przymiot wiarygodności zasługiwały także twierdzenia powoda w tej części, w której wskazał on, że pozwany musiał mieć świadomość, że sieć wodociągowa stanowiła własność powodów, a to na podstawie okoliczność, że pozwany za każdym razem musiał wystąpić do właścicieli (powodów) o przyłączenie do sieci kolejnych odbiorców – na co wskazała również świadek I. N..

W całości na wiarę zasługiwał także dowód z przesłuchania powoda T. S.. Wskazać należy, że powód potwierdził twierdzenia M. P., a nadto wskazał, że w sprawę dotyczącą przedmiotowej sieci zaangażował się bardziej dopiero po 2010 r. i zwłaszcza z jego inicjatywy były prowadzone rozmowy z pozwanym na temat wykupu wskazanej sieci.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił również na podstawie dowodu z przesłuchania powoda J. S. (1), który w całości potwierdził twierdzenia dwóch pozostałych powodów i Sąd nie znalazł podstaw, by podważyć wiarygodność tego dowodu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do kwestii posiadania po stronie pozwanego. Wskazać bowiem należy, że strona pozwana wskazała, że nie można uznać jej za posiadacza, ale za dzierżyciela, co czyni roszczenie powodów, oparte na treści art.225kc, bezzasadnym .

Zgodnie z art. 338 k.c., kto rzeczą faktycznie włada za kogo innego, jest dzierżycielem. Różnica pomiędzy posiadaczem zależnym a dzierżycielem polega na świadomości i woli tych dwóch osób, o ile bowiem posiadacz zależny włada w swoim imieniu i interesie innym niż własność prawem, z którym łączy się władztwo nad cudzą rzeczą, o tyle dzierżyciel włada faktycznie rzeczą za i dla kogo innego.

Na kanwie niniejszej sprawy nie sposób uznać pozwanego za dzierżyciela. Wskazać bowiem należy, że z dniem 1 października 2014 r. pozwany (...) S.A. przyjął od Gminy K. eksploatację sieci wodociągowej będącej własnością powodów w części gminy K., w tym w miejscowości S., w tym w całości zadania Gminy K. w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę w miejscowości S. i wykonywał je we własnym imieniu i na własną rzecz. Pozwany nie przejął części przedsiębiorstwa spółki (...) sp. z o.o. tylko część jej zadań, w tym eksploatację sieci wodociągowych w miejscowości S.. Od dnia przejęcia przez pozwanego od Gminy K. eksploatacji sieci wodociągowej wybudowanej przez powodów pozwany we własnym imieniu zawierał umowy z odbiorcami sieci i pobierał z tego tytułu opłaty na swoją rzecz. Uznać zatem należało, że pozwany władał siecią wodociągową wybudowaną przez powodów w swoim imieniu.

Wskazać przy tym należy, że złożona przez pełnomocnika pozwanego uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r. wydana w sprawie o sygn. akt III CZP 3/17 w istocie wspiera stanowisko powodów. Mimo, iż zapadła ona na gruncie odmiennego stanu faktycznego, to wskazano w niej, że zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy realizowanym między innymi przez gminne jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej lub związane przez gminne spółki, na które gmina może przenieść własność urządzeń przesyłowych lub umożliwić im ich eksploatację za pomocą umów prawa cywilnego. Gmina realizując swoje zadania za pośrednictwem utworzonej w tym celu spółki, a nie gminnej jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej, nie jest przedsiębiorcą wodno-kanalizacyjnym, w świetle art. 2 pkt 4 u.z.z.w., przymiot ten bowiem będzie przysługiwał utworzonej przez nią spółce. Na podstawie wskazanej uchwały można zatem uznać, że przedsiębiorcą był pozwany, nie zaś gmina.

W dalszej kolejności określić należało, czy w niniejszej sprawie mamy do czynienia z posiadaniem samoistnym, czy zależnym.

Zgodnie z art. 336 k.c., posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny).

Na kanwie niniejszej sprawy wskazać należy, że uchwałą nr XXVI/307/2004 z dnia 18 maja 2004 r. Rada Miejska w K. wyraziła wolę zawarcia porozumienia w sprawie powierzenia Miastu P. zadania publicznego polegającego na prowadzeniu spraw wodociągowych i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych Gminy K.. Na mocy porozumienia komunalnego z dnia 30 czerwca 2014 r. Gmina K. powierzyła Miastu P. wykonywanie ww. zadań publicznych. W dniu 27 września 2014 r. doszło do protokolarnego odbioru i przekazania przedmiotowej sieci wodociągowej na rzecz (...) sp. z o.o. Spółka (...) sp. z o.o. zakończyła działalność wodociągową na terenie Gminy K., w tym w miejscowości S. z dniem 30 września 2004 r. Z dniem 1 października 2014 r. pozwany (...) S.A. przyjął od Gminy K. eksploatację sieci wodociągowej będącej własnością powodów w części gminy K., w tym w miejscowości S., w tym w całości zadania Gminy K. w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę w miejscowości S. i wykonywał je we własnym imieniu i na własną rzecz.

Uznać zatem należy, że podstawą posiadania przez pozwanego sieci wybudowanej przez powodów było porozumienie komunalne z 30 czerwca 2004 r., co świadczy o tym, że pozwany był posiadaczem zależnym sieci. Wskazać bowiem należy, że po stronie powoda wyróżnić można było dwa konstytutywne elementy posiadania zależnego, a to fizyczne władztwo nad rzeczą (corpus) oraz element zamiaru władania rzeczą nie jak właściciel, lecz jak mający inne prawo – tylko w zakresie użytkowania rzeczy i pobierania pożytków.

Przechodząc oceny, czy pozwanego uznać należy za posiadacza w dobrej czy w złej wierze, wymaga stanowczego podkreślenia, że zgodnie z art. 7 k.c., jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary. Domniemanie istnienia dobrej wiary ma charakter domniemania wzruszalnego, a więc może być obalone w drodze dowodu przeciwnego. Niemniej jednak ciężar jego obalenia spoczywa na dochodzącym roszczenia właścicieli, który z przypisania złej wiary pozwanemu wywodzi przeciw korzystne dla siebie skutki prawne.

Za posiadacza w złej wierze może być uznany także ten, kto na podstawie towarzyszących okoliczności powinien przypuszczać, że posiadana przezeń rzecz stanowi własność innej osoby. Jeżeli więc posiadacz uzyska informacje o niezgodności posiadania ze stanem prawnym, to w zależności od rodzaju tych twierdzeń i przedstawionych na ich poparcie dowodów można uznać, że posiadacz dowiedział się o niezgodności swego posiadania ze stanem prawnym albo że co najmniej powziął wiadomość o takich faktach, na podstawie których powinien przypuszczać, że nie jest właścicielem posiadanej rzeczy. W takiej sytuacji posiadacza należałoby uznawać od chwili powzięcia takich wiarygodnych informacji za posiadacza w złej wierze (wyrok SN z 23 lipca 2004 r., II CK 212/03, niepubl.).

W ocenie Sądu pozwany pozostawał w złej wierze i to od momentu objęcia sieci w posiadanie. Moment bowiem objęcia w posiadanie jest miarodajny do określenia dobrej/złej wiary. Po pierwsze wskazać należy, że w okresie od dnia 1 października 2004 r. do dnia 7 kwietnia 2014 r. pozwany zwracał się do powodów, jako właścicieli sieci, o wyrażenie zgody na przyłączenie sieci do kolejnych odbiorców. Ponadto, jak wskazała świadek I. N., pozwany (...) S.A. był informowany o tym, że sieci są własnością prywatną, a wynikało to z inwentaryzacji sieci wodociągowych, a konkretnie z oznaczeń na mapach. Kolejnym argumentem wskazującym na istnienie złej wiary po stronie pozwanego jest brzmienie warunków technicznych nr (...) z dnia 22 marca 2004 r. dotyczących ww. sieci wodociągowej. W punkcie 11 ww. warunków technicznych wskazano, że sieć wodociągową można oddać nieodpłatnie na majątek Gminy K., a w eksploatację spółce (...) sp. z o.o. lub odpłatnie pod warunkiem spisania stosownej umowy przed rozpoczęciem zadania. Do czasu przekazania sieci na majątek Gminy K. pozostaje ona własnością inwestora. Ponadto w protokole odbioru i przekazania sieci z dnia 27 września 2014 r. w punkcie 9 strony zgodnie postanowiły, że do czasu uzgodnienia z Gminą K. terminów i warunków przejęcia wybudowanej sieci wodociągowej pozostaje ona własnością inwestora (powodów) z pełnymi kosztami eksploatacyjnymi. Wskazać należy zatem, że pozwany był świadomy, że sieć pozostaje

własnością inwestorów (powodów). Świadczy o tym wyraźnie brzmienie ww. zapisów wskazanych dokumentów. Pozwany sam bowiem załączył do odpowiedzi na pozew kopię ww. warunków technicznych. Zasady doświadczenia życiowego wskazują także, że pozwany musiał być w posiadaniu również pozostałych dokumentów, albowiem bez znajomości ich treści nie mógłby eksploatować wybudowanej przez powodów sieci wodociągowej. Jeśli nawet pozwany nie zapoznał się wnikliwie ze wskazaną dokumentacją, to nie wyłącza to złej wiary pozwanego, albowiem wobec pozwanego, jako przedsiębiorcy, zastosować należy podwyższony miernik staranności zgodnie z art. 355 § 2 k.c. Dobrą wiarę przekreśla niedbalstwo.

Podstawę prawną żądania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości stanowią przepisy art. 224 k.c. i 225 k.c. w zw. z art. 230 k.c. Stosownie do art. 224 § 1 k.c. samoistny posiadacz w dobrej wierze nie jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i nie jest odpowiedzialny ani za jej zużycie, ani za jej pogorszenie lub utratę. Nabywa własność pożytków naturalnych, które zostały od rzeczy odłączone w czasie jego posiadania, oraz zachowuje pobrane pożytki cywilne, jeżeli stały się w tym czasie wymagalne. Według art. 224 § 2 k.c. od chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, jest on obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę, chyba że pogorszenie lub utrata nastąpiła bez jego winy. Obowiązany jest zwrócić pobrane od powyższej chwili pożytki, których nie zużył, jak również uiścić wartość tych, które zużył. Zgodnie z art. 225 k.c. obowiązki samoistnego posiadacza w złej wierze względem właściciela są takie same jak obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której ten dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy. Jednakże samoistny posiadacz w złej wierze obowiązany jest nadto zwrócić wartość pożytków, których z powodu złej gospodarki nie uzyskał, oraz jest odpowiedzialny za pogorszenie i utratę rzeczy, chyba że rzecz uległaby pogorszeniu lub utracie także wtedy, gdyby znajdowała się w posiadaniu uprawnionego.

Z zestawienia przytoczonych przepisów wynika, że roszczenie właściciela o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy jest uzależnione od tego, czy posiadacz jest w dobrej czy też w złej wierze. Występuje tutaj wyraźne zróżnicowanie sytuacji prawnej trzech podmiotów – „posiadacza w dobrej wierze” (art. 224 § 1 k.c.), „posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której dowiedział się o wytoczeniu powództwa o wydanie rzeczy” (art. 224 § 2 k.c.) i „posiadacza w złej wierze” (art. 225 k.c.). Zgodnie zaś z art. 230 k.c. przepisy te stosuje się do posiadacza zależnego. Oznacza to, że roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy może być skierowane przeciwko: posiadaczowi w dobrej wierze od momentu, w którym dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, oraz posiadaczowi w złej wierze. Ustawodawca wykluczył możliwość dochodzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy od posiadacza w dobrej wierze, zanim nie wytoczono przeciwko niemu roszczenia windykacyjnego, a ściślej zanim nie dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu takiego powództwa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2011 r., sygn. akt II CSK 80/11 (LEX nr 1044001) Sąd ten uznał świadczącego komunalne usługi pozwanego użytkującego urządzenie wodociągowe należące do prywatnej osoby za posiadacza zależnego w złej wierze, skoro mając świadomość przysługującego powodowi prawa własności od lat korzystał z sieci wodociągowej bez podstawy prawnej w postaci stosunku obligacyjnego, mając jednakże przy tym fizyczne władztwo nad rzeczą (corpus) oraz element zamiaru władania rzeczą nie jak właściciel, lecz jak mający inne prawo (tylko w zakresie używania rzeczy i pobierania pożytków). W świetle tego orzeczenia zakwalifikowanie pozwanego jako posiadacza zależnego, wobec braku uregulowania kwestii wynagrodzenia na mocy stosunku prawnego, nie wyklucza według Sądu Najwyższego skorzystania z roszczenia o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z sieci na podstawie art. 225 k.c. i art. 224 § 2 k.c.

W związku z powyższym podstawę prawną roszczenia powodów względem pozwanego stanowi art. 230 k.c. w zw. z art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c.

Na kanwie niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości Sądu, iż spółka (...) sp. z o.o. ani pozwany (...) S.A., do dnia zawarcia umowy sprzedaży z dnia 7 kwietnia 2014 r. nie zawierali z powodami jakiegokolwiek porozumienia dotyczącego zasad korzystania i wynagrodzenia z korzystania z sieci wodociągowej. Powodowie nie zrzekli się odpłatności za umożliwienie Spółce (...) sp. z o.o. ani pozwanemu (...) S.A. korzystania z wybudowanej przez

nich sieci wodociągowej. Ubocznie wskazać bowiem należy, że oświadczeniem z dnia 29 stycznia 2004r. J. S. (1) przekazał nieodpłatnie na rzecz Gminy K. sieć wodociągową z rur PCV o średnicy 110 mm o długości 165 m wraz z uzbrojeniem, która jest zlokalizowana w miejscowości S., gmina K., dz. nr 199/33; 215/37 (inna sieć wodociągowa niż będąca przedmiotem niniejszego postępowania). W tym przypadku nie było wątpliwości, że przekazanie następuje nieodpłatnie. W dokumentacji dotyczącej spornej sieci takiego oświadczenia brak. Ponadto w umowie sprzedaży sieci z dnia 7 kwietnia 2014 r. nie zawarto zastrzeżenia o rezygnacji sprzedających z wszelkich roszczeń z tytułu bezumownego korzystania z sieci wodociągowej. Z kolei T. S. w dniu 25 lipca 2013 r. zawarł ze spółką (...) S.A. umowę sprzedaży innej sieci wodociągowej, w której zrzekł się wynagrodzenia z tytułu wszelkich roszczeń z tytułu bezpodstawnego korzystania z przedmiotu umowy od dnia 27 września 2004 r. do dnia zawarcia tejże umowy (§ 5 umowy).

Wskazać przy tym należy, że zgodnie wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2008 r., sygn. akt IV CSK 529/07 (LEX nr 376397) koniecznej przesłanki posiadania nie stanowi efektywne w sensie gospodarczym korzystanie z rzeczy, wystarczające jest, aby dany podmiot znajdował się w takiej sytuacji, która potencjalnie pozwala mu na takie korzystanie. Nie ma więc znaczenia kiedy w istocie pozwany zaczął efektywnie odnosić korzyści z eksploatacji sieci wodociągowej wybudowanej przez powodów.

W niniejszej sprawie Sąd ustalił, że spółka (...) sp. z o.o. zakończyła działalność wodociągową na terenie Gminy K., w tym w miejscowości S., z dniem 30 września 2004 r. Z dniem 1 października 2014 r. pozwany (...) S.A. przyjął od Gminy K. eksploatację sieci wodociągowej będącej własnością powodów w części gminy K., w tym w miejscowości S.. Mając na uwadze powyższe uznać należało, co przyznali również powodowie w piśmie z dnia 10 stycznia 2015 r. – k. 75, że pozwany bezumownie korzystał z sieci wodociągowej od dnia 1 października 2004 r. (nie zaś jak pierwotnie twierdzono od dnia 27 września 2004 r.) do dnia 7 kwietnia 2014 r. Jednakże powyższe ustalenie nie stało się powodem do korygowania wyników opinii biegłego – który określił wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z sieci od dnia 27 września 2004 r. do dnia 7 kwietnia 2014 r. – albowiem różnica zaledwie 4 dni nie wpływa, w ocenie Sądu, na wysokość należnego powodom wynagrodzenia.

W oparciu o opinię biegłego sądowego Sąd uznał, że wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego w okresie od 1 października 2004 r. do 7 kwietnia 2014 r. z sieci wodociągowej o średnicy 110 mm z rur PCV, długości L=472,41 m i średnicy 63 mm o długości L=74,63 m, znajdującej się na nieruchomościach położonych w S., gmina K., stanowiących działki oznaczone numerami: 199/39, 204/7, 204/19, 205/4, 205/12, 206/7 w ulicach (...), mierzonego wielkością świadczenia, które powodowie mogliby uzyskać z tytułu udostępnienia pozwanemu tej sieci 75.168 zł.

Skoro ustalono, że powodom należy się wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z sieci we wskazanym okresie, w dalszej kolejności należało się odnieść do tego, czy powodom należy się wynagrodzenie w wysokości zwaloryzowanej przez biegłego czy też nie. Zważyć należy, że biegły dokonał tej waloryzacji bez polecenia Sądu i pomimo braku zgłoszenia przez powodów roszczeń w tym zakresie. Dopiero w wyniku opinii powodowie uzupełnili podstawę faktyczną dochodzonego roszczenia

Zgodnie z art. 358¹ § 3 k.c., w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie.

Wyłom w zasadzie nominalizmu stanowi też przewidziana w § 3 art. 358¹ waloryzacja sądowa. Jej zasadniczą przesłanką jest istotna zmiana siły nabywczej pieniądza, wymagana jest zatem „istotność” tej zmiany. Dookreślenie tego pojęcia należy do zadań orzecznictwa. Kwestia jest ważna, gdyż pewna skala zmian mieści się zawsze w zakresie normalnego ryzyka umownego, a więc ryzyka, które powinno być brane pod uwagę przez każdą ze stron zobowiązania pieniężnego. Strony, pragnące to ryzyko wyłączyć, powinny ewentualnie w zawieranej umowie zastrzec jakąś klauzulę waloryzacyjną. Jeżeli takiej klauzuli nie przewidziały, to możliwość domagania się zmiany wysokości świadczenia uzależniona jest od zaistnienia „istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza”. Dopiero wówczas, gdy sąd uzna, że powstał swoisty „stan waloryzacyjności”, dokonuje on ustaleń w aspekcie zasad współzycia społecznego (por. uzasadnienie

uchwały SN z 21 października 1994 r., III CZP 135/94, LexisNexis nr 304151, OSNC 1995, nr 2, poz. 37, z glosą A. Szpunara, OSP 1995, nr 11, poz. 229).

W wyroku z dnia 22 sierpnia 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. I ACa 220/17 Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał, że zgodnie z art. 358¹ § 3 k.c., istotna zmiana siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania jest tylko jedną z przesłanek uzasadniających sądową zmianę wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego. Jest to przesłanka konieczna, ale nie przesądzająca o uwzględnieniu powództwa wywodzonego z przedmiotowej normy prawnej. Zgodnie z art. 358¹ § 3 k.c. sąd po stwierdzeniu istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania może, lecz nie musi dokonać waloryzacji. Decyzja sądu w tym przedmiocie zależna jest od wyników rozważenia interesów stron oraz zasad współżycia społecznego. Od tych czynników zależne jest także to, w jaki sposób ewentualna waloryzacja będzie dokonana, a mianowicie, w jakim stosunku sąd obciąży każdą ze stron ryzykiem i skutkami spadku wartości nabywczej pieniądza, w jaki sposób zmieni wysokość świadczenia. Ocena wszystkich przesłanek waloryzacji w kontekście okoliczności konkretnej sprawy pozostawiona jest sędziowskiemu uznaniu.

Na kanwie niniejszej sprawy Sąd uznał, że brak w niniejszej sprawie podstaw do waloryzacji wynagrodzenia. Jak wskazano bowiem wyżej, aby tego dokonać niezbędne jest ustalenie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza. Jest to przesłanka konieczna lecz niewystarczająca, albowiem niezbędne jest również rozważenie przez sąd orzekający interesów stron oraz wzięcie pod uwagę zasad współżycia społecznego. Po pierwsze wskazać należy, że w toku niniejszego postępowania nie wykazano podstawowej przesłanki waloryzacji w postaci istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza. Po drugie wskazać należy, że ustalając należne powodom wynagrodzenie biegły wskazał, że podstawą do określenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z sieci był możliwy do uzyskania czynsz dzierżawny. W celu określenia możliwego do uzyskania czynszu dzierżawnego biegły określił wartość odtworzeniową sieci wodociągowej dla poszczególnych lat, to jest od 2004 r. do 2014 r. W celu określenia wartości odtworzeniowej opiniowanej sieci w poszczególnych latach określono współczynnik zużycia. Określono dziesięcioletnią sieć infrastruktury wodociągowej na ok. 10 % zużycia. W związku z powyższym do określenia wartości odtworzeniowej w poszczególnych latach, tj. 2004-2014 zastosowano w każdym roku 1 % zużycia. Następnie określono wartość rynkową sieci wodociągowej na podstawie umowy sprzedaży z dnia 7 kwietnia 2014 r. na kwotę 95.741 zł. Następnie na podstawie wartości rynkowej z umowy z 2014 i wartości odtworzeniowej z 2014 r. określono współczynnik proporcji wartości rynkowej do wartości odtworzeniowej. Współczynnik ten pozwolił wartość odtworzeniową w poszczególnych latach zamienić na wartość rynkową. Następnie obliczono stopę kapitalizacji dla poszczególnych lat (2004-2014). Na podstawie powyższej procedury został określony nominalny możliwy do uzyskania czynsz za użytkowanie sieci wodociągowej. Oznacza to zatem, że biegły uwzględnił wzrost cen na rynku, jednocześnie biorąc pod uwagę stopień zużycia sieci. Inaczej mówiąc biegły określił czynsz jaki hipotetycznie powodowie mogliby uzyskać wydzierżawiając sieć na wolnym rynku w poszczególnych latach. Po trzecie wskazać należy, że funkcję waloryzacji pełnią odsetki. Gdyby bowiem powodowie, począwszy od rozpoczęcia korzystania przez pozwanego z sieci, czyli od 2004 r., wyzwali go do zapłaty mogliby żądać odsetek od wcześniejszej daty. Z uwagi na powyższe Sąd nie znalazł podstaw, iżby zwaloryzować świadczenie zasądzone na rzecz powodów.

Mając na uwadze powyższe Sąd w punkcie 1 wyroku zasądził od pozwanego (...) S.A. na rzecz:

- a) powoda T. S. kwotę 48.784,04 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
- b) powoda M. P. kwotę 13.191,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
- c) powoda J. S. (1) kwotę 13.191,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Zasądzone kwoty odpowiadają udziałom powodów we współwłasności opisaney wyżej sieci wodociągowej do czasu jej sprzedaży pozwanemu, a to: M. P. – 17,55%, J. S. (1) – 17,55%, T. S. – 64,90%.

Zasądzone odsetki, do dnia 31 grudnia 2015 r., znajdują uzasadnienie w treści art. 481 § 2 k.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 r.), zgodnie z którym jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. W dniu 1 stycznia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1830), zgodnie z którą § 2 art. 481 k.c. otrzymał następujące brzmienie: jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Zgodnie z art. 56 ww. ustawy do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Mając na uwadze powyższe odsetki ustawowe za opóźnienie zasądzone od dnia 1 stycznia 2016 r. Sąd miał na uwadze, że roszczenie z tytułu bezumownego korzystania z rzeczy jest roszczeniem bezterminowym. W związku z powyższym, zgodnie z art. 455 k.c., odsetek można żądać od wezwania dłużnika do zapłaty. Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z sieci pismem z dnia 2 lipca 2014 r. Niemniej jednak powodowie w pozwie żądali odsetek od dnia wniesienia pozwu (26 września 2014 r.) dlatego Sąd, zgodnie z art. 321 § 1 k.c., nie mógł orzec ponad żądanie.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo (punkt 2 wyroku)

Mając na uwadze, że powodowie wygrali proces w 90 %, Sąd, na podstawie art. 100 k.c., kosztami postępowania obciążył strony stosunkowo, powodów w 10 % i pozwanego w 90 %. Powodowie ponieśli koszty w wysokości: 4.166 zł (opłata od pozwu), 51zł (opłaty od pełnomocnictw 3x17zł), 2.500 zł (zaliczka na opinię biegłego) oraz 3.600 zł (koszty zastępstwa procesowego, zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu). Sąd zastosował przepisy już nieobowiązujące z uwagi na brzmienie § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, stanowiącym że do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. W niniejszej sprawie pozew wpłynął bowiem do Sądu w dniu 26 września 2002 r. Pozwany poniósł zaś następujące wydatki: 3.600 zł (tytułem kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o ww. przepisy) oraz 17 zł (opłata skarbową od pełnomocnictwa). Suma kosztów poniesionych przez powoda wyniosła 10.317 zł, zaś przez pozwanego 3.617 zł. Mając zatem na uwadze, że powodowie wygrali w 90 % ($10.317 \times 90\% = 9.285,30$ zł), zaś pozwany w 10 % ($3.617 \times 10\% = 361,70$ zł), pozwany winien zwrócić powodowi 8.923,60 zł ($9.285,30$ zł – $361,70$ zł).

Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.c. współuczestnicy sporu zwracają koszty procesu w częściach równych. Na kanwie niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości Sądu, że po stronie powodów zachodzi współuczestnictwo materialne. Wskazać jednakże należy, że cytowany przepis dotyczy sytuacji zwrotu kosztów, nie zaś sytuacji odmiennej – ich zasądzenia – jak w niniejszej sprawie, niemniej jednak Sąd uznał, że przepis ten należy zastosować również do sytuacji odwrotnej w drodze analogii. W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów T. S., M. P. oraz J. S. (1) kwotę 8.893,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w częściach równych (punkt 3 wyroku).

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 4 wyroku znajduje swe uzasadnienie w treści art.113ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art.100kpc. Wydatki związane z opinią biegłego zamknęły się kwotą 3.483,35zł, z czego 2.500zł zostało pokryte z zaliczki uiszczony przez powodów. Do rozliczenia pozostaje zatem kwota 983,35zł, z czego 10% obciąża powodów w częściach równych, a 90% pozwanego.

SSO Anna Łosik